

[Dokumentet er skrevet som et talepapir til interessentmødet den 13. december 2017.]

Det er tid til at reformere arbejdsmiljøindsatsen

Arne Helgesen, direktør for brancheforeningen Arbejdsmiljørådgiverne

Arbejdsmiljørådgiverne hilser det velkomment, at ministeren har nedsat et ekspertudvalg om udredning af arbejdsmiljøindsatsen. Og vi sætter stor pris på, at vi er inviteret til at komme med input til udvalgets arbejde.

Arbejdsmiljørådgiverne arbejder som brancheforeningen for interne og eksterne professionelle arbejdsmiljørådgivningsenheder i Danmark. Vores arbejde handler om at sikre betingelserne for forebyggende, **vidensbaseret og praksisnær** arbejdsmiljørådgivning af høj kvalitet.

Og vi fokuserer i lige så høj grad på at arbejdsmiljøarbejdet foregår i samarbejde med ledere, arbejdsmiljørepræsentanter og medarbejdere på den enkelte arbejdsplads.

I forhold til vores input til ekspertudvalgets arbejde har vi valgt at fokusere på 5 overordnede perspektiver og pejlemærker, som, vi mener, bør præge ekspertudvalgets arbejde og anbefalinger:

For det første opfordrer vi til, at den fremtidige arbejdsmiljøindsats overordnet bliver tilrettelagt både for at **fremme den enkeltes sundhed, udvikling, trivsel og tryghed** – og også for at **fremme virksomhedernes produktivitet, kvalitet og konkurrenceevne**. Det skal ske gennem **forebyggende indsats** på alle niveauer fra den enkelte arbejdsplads til det nationale niveau.

Vi er opmærksomme på, at ekspertudvalgets kommissorium har det samme perspektiv på arbejdsmiljø.

Men vi læser udvalgets kommissorium på den måde, at der er **for meget fokus på at begrænse det negative** (arbejdsmiljøproblemer) fremfor at **fremme det positive** (gevinsterne).

For det andet opfordrer vi til at tænke 'ud af boksen' når den fremtidige arbejdsmiljøindsats skal tilrettelægges. Det gode arbejdsmiljø skabes ved, at man har øje for at inddrage arbejdsmiljøhensyn og at involvere slutbrugernes viden og synspunkter allerede, når man udvikler ny teknologi, nye arbejdspladser og nye måde at organisere arbejdet på.

Det gælder ikke kun på den enkelte arbejdsplads, men også i forsknings-, innovations- og udviklingsmiljøerne.

Samtidig skal vi målrette indsatsen – herunder tilsyn – mod de tilfælde, hvor manglende forebyggelse har ført til uacceptable arbejdsmiljøforhold.

At 'tænke ud af boksen' indbefatter også – på en forpligtende måde – at inddrage **flere og andre aktører i arbejdsmiljøindsatsen** end dem, som vi traditionelt fokuserer på. I de seneste års indsats er arbejdsmiljørådgivning blevet reduceret til et ubetydeligt appendiks til Arbejdstilsynets tilsynspraksis.

Og det er sket til trods for, at der er tydelige tilkendegivelser af, at de fleste virksomheder har behov for arbejdsmiljørådgivning fra tid til anden, og at rådgivning er et effektivt virkemiddel. Disse tilkendegivelser gælder bl.a.:

Paragraffer i EU's rammedirektiv om arbejdsmiljø (Artikel 7 pkt. 3),

- Arbejdsmiljøloven (§12)
- Hvidbog om arbejdsmiljørådgivning
- ...og mange års erkendelse (som bl.a. er kommet til udtryk i diverse rapporter fra parterne i Arbejdsmiljørådet.

I den fremtidige arbejdsmiljøindsats er det også vigtigt at medtænke en bred vifte af aktører. Det kunne være de arbejdsmedicinske klinikker, erhvervsskolerne, universiteterne og andre uddannelsesinstitutioner, forsikrings- og pensionsselskaberne, erhvervsfremmesystemet, sundhedssystemet m.fl. Vi glæder os i den forbindelse over, at ministeren ved nedsættelsen af ekspertudvalget udtalte, at "alt er i spil". Når vi alligevel – **for det tredje** – opfordrer til at 'tænke ud af boksen' mht. aktører og organisering, så er det, fordi kommissoriet kan efterlade det indtryk, at der kun fokuseres på det traditionelle arbejdsmiljøsystem.

Når det er sagt, er det – **for det fjerde** – afgørende at **sætte den enkelte arbejdsplads i centrum og at 'orkestrere' de virkemidler**, som alle andre aktører kan bringe i anvendelse i forhold til at fremme arbejdspladsens arbejde med at skabe et godt arbejdsmiljø. Her mener vi, at der skal skabes et miks af 'gulerod, pisk og prædiken. Det vil sige en kombination af positive og negative incitamenter samt oplysning og information, som tilsammen motiverer arbejdspladsen til at skabe et godt arbejdsmiljø. Det gælder også om, at aktørerne rundt om arbejdspladsen koordinerer deres indsatser, så de forstærker hinanden. Konkret opfordrer vi til, at man undersøger, hvordan samarbejdet mellem arbejdsmiljøforskere og -praktikere kan forstærkes, så forskningen søger svar på de udfordringer, man står med i praksis. Desuden opfordrer vi til at udviklingsforskning baseret på et aktivt samarbejde mellem forskere, praktikere og virksomheder fremmes fra såvel forskningsmiljøerne, arbejdsmiljøforskningsfonden og de bevilgende parter.

For det femte vil vi afslutningsvis gerne opfordre til, at ekspertudvalget arbejder **uhildet** med de fem emner i kommissoriet ud fra et **helikopterperspektiv**, så denne historiske mulighed for at etablere en arbejdsmiljøindsats, der modsvarer nutidens og fremtidens udfordringer på arbejdsmiljøområdet, ikke tabes på gulvet.

Opsummeret er der følgende centrale udviklingsveje, som vi mener der skal fokuseres på i det fremadrettede arbejde:

- Understøt den bæredygtige arbejdsplads som ramme for det bæredygtige arbejdsliv, så målet for den fremtidige arbejdsmiljøindsats bliver til gavn for medarbejdere, virksomheder og samfundet som helhed.
- Gør op med, at vilkårene for arbejdsmiljørådgivning er blevet reduceret til et ubetydeligt appendiks til Arbejdstilsynets tilsynspraksis.
- Styrk og understøt lærings- og vidensdeling samt netværksdannelse mellem arbejdsmiljøaktørerne.

- Dyrk det potentiale, der er i at tænke nyt i forhold til vidensdeling mellem alle relevante aktører.
- Undersøg, hvordan udviklingsforskning baseret på et aktivt samarbejde mellem forskere, praktikere og virksomheder fremmes.